

фонограм і організацій мовлення; інститут реєстрації авторських прав; інститут колективного управління авторськими правами; норми, які передбачають відповідальність у вигляді штрафу у розмірі 10 відсотків від визначеної судом суми відшкодування збитків, що направляється у встановленому порядку до відповідних бюджетів та інші адміністративно-правові норми.

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОФІЛАКТИКА ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Курсант 303 навчальної групи **Семків О.Т.**

Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, кандидат юридичних наук **Миронюк Т.В.**

У нашій державі правоохоронні органи застосовують заходи, що спрямовані на удосконалення процесу виконання покарань, приведення його у відповідність до міжнародних стандартів. Але, незважаючи на це, рівень злочинності серед засуджених у місцях позбавлення волі все ще залишається високим. Пенітенціарну злочинність можна визначити як кримінальні порушення ізольованими від суспільства особами встановлених правил їх утримання та вчинення ними інших злочинів. Злочинність у місцях позбавлення волі являє собою найнебезпечніші відхилення від правових норм.

Злочинність у місцях позбавлення волі іноді називається «карною» злочинністю (тобто такою, яка має місце під час відбування покарання), іноді «пенітенціарною» злочинністю, до якої відносять сукупність злочинів, що вчиняються в пенітенціарних установах — місцях позбавлення волі.

У середньому щорічно в установах Департаменту з питань виконання покарань реєструється до 400 злочинів. Найбільша кількість злочинів реєструється у виправних колоніях суворого і посиленого режимів і колоніях-поселеннях. При аналізі

злочинності в місцях позбавлення волі слід ураховувати значну латентність окремих видів злочинів (образа, наклеп, побіи і мордування, хуліганство, насильницьке мужолозтво) і певне коливання їх динаміки.

Згідно даних, наданих пенітенціарною службою, станом на 01.07.2013 року в місцях позбавлення волі перебувало 136 233 осіб (на 01.01.2013 – 147 112 осіб, на 1.07.2012 р. - 152 076 осіб). За півроку чисельність осіб в місцях позбавлення волі зменшилась на 10 879 осіб, або на -7,4%, за рік їх стало менше на 15 843 особи, або на - 10,4%. Показник числа в'язнів на 100 тис. населення перейшов межу у три сотні і склав 299, тоді як у 2003 році він складав 401.

У статтях 123-126 Кримінально-виконавчого кодексу України передбачаються основні форми участі громадськості у виправленні засуджених і попередженні злочинності в місцях позбавлення волі.

Злочинність у місцях позбавлення волі є специфічний різновид кримінального рецидиву.

Факторами, що породжують пенітенціарну злочинність є примусове одностатеве скупчення на обмеженому просторі великої кількості не кращих представників суспільства (будь то чоловіки чи жінки), нав'язування небажаних стосунків, постійне підґрунтя для виникнення конфліктних ситуацій, відчуття незахищеності, вороже середовище, прояв стадних інстинктів, потурання примітивним бажанням, постійне очікування образи, глузу, нападу, насильства з боку тих, хто і до арешту вирішував свої проблеми за допомогою сили, а також наявність можливості безкарно (що добре знають засуджені) вчинити ті чи інші форми насильства — все це штовхає засуджених до різних за мотивами і цілями злочинів. На поведінку деяких груп засуджених певним чином впливають умови режиму відбування покарання, що може викликати протидію їм або підвищене бажання уникнути їх шляхом конфлікту чи заподіяння собі ушкоджень (ковтання різноманітних предметів, ламання кінцівок тощо).

Адміністрації виправних установ надзвичайно складно запобігати вчинення злочинів у місцях позбавлення волі через існуючу серед засуджених кругову поруку і підкорення їх злочинським законам.

Технічна недосконалість охоронної сигналізації, інженерно технічного устаткування, систем цілодобового стеження за засудженими, відсутність необхідної апаратури для перевірки посилок і передач, догляду автотранспорту, поїздів - усе це також сприяє правопорушенням і вчиненню злочинів засудженими.

Також, одним із факторів, що впливають на злочинність в місцях позбавлення волі є кримінальна субкультура. Без руйнування кримінальної субкультури неможливі ні виправлення засуджених, ні ефективна запобіжна діяльність у місцях позбавлення волі. Поширенню кримінальної субкультури треба протиставити метод розвінчання злочинного світу, підризу авторитету лідерів кримінального середовища, формування в громадській думці певного ставлення до злочинної субкультури з метою зменшення її впливу на підлітків і молодь.

Тому, для запобігання пенітенціарної злочинності, доцільно вжити в масштабі країни низку заходів за спеціально розробленою програмою через засоби масової інформації, кіно, театр, літературу, естраду тощо.

Активізація традиційних і впровадження нових форм участі громадськості у справі підвищення виховної роботи серед засуджених сприяють підвищенню рівня профілактичного потенціалу в місцях позбавлення волі.